מה בין זו למגופת חבית א"ל רבא זה חיבור וזה אינו חיבור רמי ליה ר' ירמיה לרבי זירא [א]תנן [ג]שלל של כובסין ושלשלת של מפתחו' והבגד שהוא תפור בכלאים חיבור לטומאה עד שיתחיל להתיר אלמא שלא בשעת מלאכה נמי חיבור ורמינהו [ג]מקל [ב]שעשה (א) יד לקורדום חיבור לטומאה בשעת מלאכה בשעת מלאכה אין שלא בשעת מלאכה לא א"ל התם שלא בשעת מלאכה אדם עשוי לזורקו לבין העצים הכא שלא בשעת מלאכה נמי ניחא ליה דאי מיטנפו הדר מחוור להו בסורא מתנו לה להא שמעתא משמיה דרב חסדא בפומבדיתא מתנו משמי' דרב כהנא ואמרי לה משמיה דרבא מאן תנא הא מלתא דאמור רבנן כל המחובר לו הרי הוא כמוהו א"ר יהודה אמר רב ר"מ היא דתנן [ד]בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה מטמאין במגע ואין מטמאין באויר דברי ר' מאיר ור"ש מטהר בשלמא לר"ש קסבר לאו ככירה דמו אלא לר' מאיר אי ככירה דמו אפילו באויר נמי ליטמו אי לאו ככירה דמו אפילו במגע נמי לא ליטמו לעולם לאו ככירה דמו ורבנן הוא דגזרו בהו אי גזרו בהו אפילו באויר נמי ליטמו [ו]עבדו בהו רבנן היכרא כי היכי דלא אתי למשרף עליה תרומה וקדשים [ה]תנו רבנן [ו]מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני חיבור לטומאה ואין חיבור להזאה מה נפשך אי חיבור הוא אפילו להזאה נמי אי לאו חיבור הוא אפילו לטומאה נמי לא אמר רבא דבר תורה בשעת מלאכה חיבור בין לטומאה בין להזאה ושלא בשעת מלאכה אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה

וגזרו

מה בין זו למגופת חבית. דתניא בפרק חבית שנשברה (לקמן דף קמו.) מגיה אדם חבית ומתיז את ראשה בסייף ומניחה לפני האורחים: מגופה אינה מן החבית עצמו ואע"פ שדבוקה בו אינו חשוב חיבור שהרי ליטול עומדת אבל הבגד כשנארג כולו חבור: **שלל של כובסים.** דרכם לשלול הבגדים זה עם זה קטנים עם הגדולים כדי שלא יאבדו[ו]: **וכגד שספרו בכלאים.** והן שתי חתיכות של בגד צמר שתפרו בחוט של פשתן דודאי סופו ליקרע ולהפרד זה מזה משום איסור כלאים וכן שלל של כובסין סופן להפרד אפ"ה חיבור לטומאה ואם נטמא זה נטמא זה: **עד שיתחיל להתיר.** דמעשה מוציא מיד מעשה וכיון שהתחיל להתיר גלי על ידי מעשה דלאו חד בגד הוא: **שלא בשעת מלאכה.** כגון שלל של כובסין שלא הולרך לשוללו אלא משום שעת כיבוס ואפילו הכי חשיב ליה חיבור אחר כיבוס: **מקל.** של עלים בעלמא: **שעשאו יד לקורדום.** שלא קבעו לתוכו: **חיבור בשעת מלאכה.** ואע"פ דבאנפי נפשיה פשוטי כלי עץ לא מקבלי טומאה הכא בית יד הוא ונתרבו ידות לכל תורת כלי או האוכל כפ' העור והרוטב (חולין קיח.): **לזורקו.** למקל ומגיע הקורדום לבדו: **ניחא להו.** שיהו שלולין: **דאי מיטנפי הדר מחוור להו.** ע"י השלל הזה: **להא שמעתין.** דלקמיה מאן תנא להא כו': **כל המחובר לו.** כגון שלל של כובסין דאמרן לעיל חיבור ונטמא אף זה שלא נגעה בו הטומאה. ואי לאו דחיבור הוא הוי טהור ואע"ג דנגע בהאי דאין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה: **בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה.** כירה זו מיטלטלת היא ומחוברין לה כלי חרס קטנים. בית הפך שמושיבין בתוכו שמן להפשיר: **מטמאין במגע.** אם נפלה טומאה באוירן או לאויר הכירה ונגעה הטומאה לשולי הכירה נטמאו גם אלו או נגעה טומאה לשוליהם של אלו נטמאת הכירה: **ואין מטמאין.** בטומאת הכירה כלומר בטומאת האויר שאם נפל שרץ באויר הכירה ולא נגעה הטומאה בדופניה היא טמאה דכלי חרס מטמא באויר והן טהורין שאינן חיבור לה אלא לענין מגע כדמפרש טעמא לקמיה: **ור' שמעון מטהר.** במגע את מי שלא נגעה בו הטומאה דכל חד כלי באנפי נפשיה הוא. אלמא לרבי מאיר חיבור ופליגי עליה: **אפי' באויר ליטמו.** מחמת כירה אם נטמאת כירה מאוירה בלא נגיעה: **דגזרו בהו.** דליהוו חיבור מדרבנן: **עבוד בהו רבנן היכרא.** דלא עבדו להו כירה ממש ליטמא באויר כי היכי דלידעו שחיבור מדבריהם ולא לשרוף על טומאתן תרומה וקדשים: **איזמל של רהיטני.** פליינ"א שממחקים בה את התריסין ונותנין הברזל לתוך דפוס של עץ המתוקן לו ולאחר מלאכתו נוטלו הימנו: **חיבור לטומאה.** נטמא זה טמא זה: **ואין חיבור להזאה.** וצריך להזות על שניהם:

וגזרו

וכי מה בין זה למגופת חבית. פי' בקונטרס דתניא לקמן בפרק חבית (דף קמו. ושם) רשב"ג אומר מתיזה בסייף ומניחה לפני האורחין ואין נראה לר"י דא"כ מאי משני זה חיבור וזה אינו חיבור התם נמי חיבור הוא דלרשב"ג שרי להתיז אפילו גוף החבית עם המגופה כדמוכח התם דבעו מיניה מרב ששת מהו למיברז חביתא בבורטיא כו' אמר להו לפתחא קא מכוין ואסור ופריך מהא דשרי רשב"ג להתיז ראשה בסייף ומשני התם ודאי לעין יפה קא מכוין אבל הכא אי לעין יפה קא מכוין ליפתחיה מיפתח והא דאסר למיברז חביתא היינו בגוף החבית דחביתא חבית גופא משמע ועוד דמגופה שרי דתנן במתני' אין נוקבין מגופה של חבית דברי רבי יהודה וחכמים מתירין משמע דשרי רשב"ג אפי' בגוף החבית דלעין יפה קא מיכוין והכי הוה ליה לשנויי בשמעתין הכא לפתחא מכוין התם לעין יפה מכוין ופיר"ת וכי מה בין זה לנקיבת מגופת חבית דתנן בפ' חבית (גם זה שם) אין נוקבין מגופת חבית דברי ר' יהודה וחכמים מתירין וא"ת [התם] לכ"ע לא מיחייב חטאת כדאמר התם בגמ' דבר תורה כל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח אבל הכא פתח בית הצואר עשוי הוא להכניס ולהוציא ואם כן מאי קשיא ליה ויש לומר דהכי פריך כיון דמחייבת חטאת בפותח בית הצואר משום דעשוי להכניס ולהוציא א"כ נמי גבי מגופה אם עשוי להכניס ולהוציא היה חייב חטאת הלכך השתא נמי שאינו עשוי אלא להוציא היה לאסור מדרבנן ומשני זה חיבור וזה אינו חיבור שהמגופה אינה מן החבית ואפילו אם היה עשוי נקב שבמגופה להכניס ולהוציא לא היה חייב חטאת לכך שרו רבנן: **חיבור** עד שיתחיל להתיר. האי חיבור היינו לטומאה ולא להזאה כדתנן במסכת פרה (פי"ב מ"ט) וא"ת ואמאי לא מייתי מתני' דמסכת פרה וי"ל משום דלא קתני בה עד שיתחיל להתיר ולא הוה מצי לאוכוחי מינה דשלא בשעת מלאכה נמי חיבור: **אמר** רב יהודה אמר רב רבי מאיר היא. אהיא דשלל של כובסים קאי וכן פירש בקונטרס דבההוא דמקל שמא אפי' רבי שמעון מודה דכיון שצריך הקרדום למקל הוי חיבור: **עבדו** רבנן היכרא כו'. וגבי שלל של כובסין איכא נמי היכרא מה שאינו חיבור להזאה והכא גבי כירה לא שייך הך היכרא דלית ביה הזאה: **אי** חיבור הוא אפי' להזאה נמי כו'. קשה לר"י דבשלל של כובסין נמי תקשה לן הכי אי חיבור הוא אפילו להזאה נמי אי לאו חיבור הוא לטומאה נמי לא ורבא נמי דקאמר דבר תורה בשעת מלאכה חיבור בין לטומאה בין להזאה אמאי לא קאמר דבין שלא בשעת מלאכה בין בשעת מלאכה גזרו בה רבנן טומאה כי ההיא דשלל של כובסין ותירץ ר"י דשלל של כובסין ודאי לא הוי חיבור אלא מדרבנן אפילו בשעת מלאכה שאינם צריכים זה לזה ולהכי מדמה לה לבית הפך ולבית התבלין שכל אחד הוא תשמיש בפני עצמו ולהכי אינו חיבור להזאה כיון דמדאורייתא אינו חיבור אבל מספורת של פרקים פשיטא ליה דבשעת מלאכה הוי חיבור דבר תורה כיון שמשמשין שניהם תשמיש א' וצריכים זה לזה בשעת מלאכה מה שאין כן בשלל של כובסים שאין תשמיש בגד זה צריך לזה כלל והא דפריך אי לאו חיבור הוא אפילו לטומאה נמי לא לאו דוקא ועיקר קושיתו הוא דלמאי אינו חיבור להזאה ורשב"א מפרש דגבי שלל של כובסין אתי ליה שפיר אע"ג דאינו חיבור להזאה משום דלא הוי חיבור מן התורה גזרו רבנן שיהא חיבור לטומאה כיון שכל בגד טמא בפני עצמו מן התורה אבל גבי מספורת פריך שפיר אי לאו חיבור הוא מדאורייתא אם כן אמאי גזרו חכמים טומאה כלל דהא כל פרק בפני עצמו טהור מדאורייתא לרבנן דתנן במס' כלים בפי"ג (מ"א) מספורת שנחלקה לשנים רבי יהודה מטמא וחכמים מטהרים אף על גב דאיכא למימר דהתם מיירי בשאינה של פרקים ולפי זה הא דאמר השחור והזוג של מספרים אף על פי שנחלקו טמאים אתי כרבי יהודה ודוחק והא דאמר דגזרו על הזאה שבשעת מלאכה משום הזאה שלא בשעת מלאכה אף על גב דשלא בשעת מלאכה טהור גמור הוא ואין צריך הזאה כלל מ"מ כשמחזירים ועושים בו מלאכה חוזר לטומאתו ישנה והחמירו חכמים בטומאה ישנה שלא תועיל לו הזאה שלא בשעת מלאכה כיון שאינו חיבור דבר תורה וגזרו על הזאה שבשעת מלאכה אטו הזאה שלא בשעת מלאכה. רשב"א: **דבר** תורה בשעת מלאכה חיבור. תימה מאי שנא ממוכני דאמר (לעיל דף מד.) בזמן שהיא נשמטת דאינו חיבור וצריך לחלק:

ועל

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פי"ב מהלכות פרה הלכה ו:
ח ב מיי' פ"ב מהלכות כלים הלכה יג:
ט ג מיי' פי"ז מהלכות כלים הלכה ה:
י ד מיי' פי"ב מהלכות פרה הלכה ד:

◆

מוסף רש"י

מספורת של פרקים. שתי סכינים שלא מתפרדים (לקמן נח:). ואיזמל של רהיטני. פליינ"א של אומנים חרשים, שנותנים האיזמל לתוך בין שני עצים העשויין לכך ולאחר מלאכתו נוטלו ומצניעו (שם). ושלא בשעת מלאכה. הואיל ואין צריכין להיות מחוברין הוו להו כשני כלים ואין חיבור ואע"פ שמחוברין, דע"כ שלא בשעת מלאכה דומיא דשעת מלאכה קאמר, דבשעת מלאכה מחוברין הן, וגזרו לחומרא על הטומאה דליהוי חיבור ועל הזאה דלא ליהוי חיבור, ומשום הכי קתני חיבור לטומאה לעולם ואין חיבור להזאה לעולם (שם):

◆

רב נסים גאון

אי כבירה דמו אפילו באויר נמי ליטמו. עיקר דילה משתכח בתורת כהנים וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו, מתוכו הוא מיטמא ואינו מיטמא מאחוריו כו'. יכול אף הכלים יהו מיטמאין באויר כלי חרש, תלמוד לומר [האוכל] אוכלין מיטמאין באויר כלי חרש ואין הכלים מיטמאין באויר כלי חרש. ובפרק ב' בן מסכת כלים שנינו כלי חרס וכלי נתר טומאתן שוה ומיטמאין באויר, ותמצא בפרק יציאות השבת (דף טו.) המשנה והתוספ' מליאה מענין זה. ובתלמוד בפרק ראשון מן שחיטת חולין (דף כד.) שנו במשנה הטהור בכל הכלים טמא בכלי חרס, ובברייתא גרסינן ת"ר אויר כלי חרס טמא וגבו טהור.

מסורת הש"ס

א) [עוקצין פ"ב מ"ו ע"ש], ב) [ג"י הערוך בערך שלל תנן שלל הכובסין והבגד שהוא תפיר בכלאים חיבור לטומאה וכו'], ג) כלים פי"ג מ"ג, ד) כלים פ"ה מ"ג, ה) לקמן נח: [ושתי ברייתות הן בתוספתא דכלים ב"מ פ"ג], ו) ובגלה ז, פירש"י בסט"א בלע"ז ע"ש.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מקל שעשאו יד:

◆

גליון הש"ס

גמ' עבדו בהו רבנן היכרא. לעיל דף טו ע"א נדה דף לד ע"א: תוס' ד"ה אי חיבור וכו' וצריכים זה לזה בשעת מלאכה. עי' ביצה דף כב ע"ב תוס' ד"ה משום שלשה כלים:

◆

לעזי רש"י

בשט"א (במסור"ש).
הכלבה (תפירה גסה).
פליינ"א. מקצועה.

◆

רבינו חננאל

מפני שהוא מחובר בבגד, אבל מגופת החבית שאינה מן החבית עצמה מותר לפתחה בשבת. רמי ליה ר' ירמיה לר"ז שלל הכובסין כו' עד המקל שעשאו יד לקורדום כו'. פירוש הכובסין שוללין יריעות זו עם זו כדי שיהו נותנין לכביסה ואינה תפירה אלא שלילה, מלשון (מו"ק כב:) על המתים כולן שולל לאחר שבעה. ומשני ליה ר' זירא מקל שעשאו יד לקורדום כיון שמשלים מלאכתו זורק אותו מקל לבין העצים, אבל שלל של כובסין אע"פ שהשלימה כביסתן רוצה בשלילותן שמא יטנפו יחזור ויחוורום. מאן תנא כל המחובר לו הרי הוא כמוהו אמר רב ר"מ היא. ונדחה ופשוטה היא. ת"ר מספורת של פרקין, פי' שמתפרק זה מזה, וכן באיזמל של רהיטני, חיבור לטומאה ואם נטמא אחד נטמא האחר, ואינו חיבור להזאה. פירשה רבא דבר תורה בשעת מלאכה, כלומר בשעה שגוזז בהן חיבור הן לטומאה ולהזאה, שלא בשעת מלאכה אינן חיבור לא לטומאה ולא להזאה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones